

**PIERWSZA KOLONIA LĘGOWA
MEWY SREBRZYTEJ *LARUS ARGENTATUS*
I MEWY BIAŁOGŁOWEJ *LARUS CACHINNANS* NA ŚLĄSKU**

Dnia 24 V 98 podczas liczenia gniazd w kolonii mew i rybitw na Zbiorniku Mietkowskim stwierdzono pięć par lęgowych dużych mew, które oznaczono jako mewy srebrzyste *Larus argentatus*. Trzy gniazda znaleziono w kolonii rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* umiejscowionej na jednej z wysp powstałych podczas eksploatacji żwiru. Z trzech znalezionych gniazd jedno gniazdo zawierało dwa jaja, dwa pozostałe po trzy jaja. Czwarte gniazdo z kilkudniowym pisklęciem i jednym jajem znaleziono w kolonii śmieszki *Larus ridibundus* na sąsiedniej wyspie. Piątą parę ptaków z kilkudniowymi pisklętami widziano pływającą na otwartej wodzie w pobliżu wysp.

Podczas kolejnej kontroli 28 V 98. wszystkie przebywające w kolonii duże mewy poddano skrupulatnej analizie podczas obserwacji przez lunetę z odległości około 50 m. Okazało się wówczas, że pięć par to typowe mewy srebrzyste natomiast, szоста para wyraźnie wyróżniała się szeregiem cech wskazujących na mewę białogłową. Pary tej nie udało się wówczas przypisać do żadnego z gniazd, gdyż przebywała pomiędzy kilkoma z nich. Ptaki zachowywały się jednak jak para lęgowa, siadając w kolonii i latając nad obserwatorami.

Obie siedzące mewy białogłowe wyglądały jak wyjątkowo dorodne mewy srebrzyste, choć bardziej wysmukłe z powodu wyniosłej szyi (dobrze widoczne u zaniepokojonych ptaków) i długich skrzydeł wystających znacznie poza ogon. W obrębie pary zaznaczała się wyraźna różnica wielkości, samiec był prawie o głowę wyższy niż samica. Głowa o płaskim czole z potężnym dziobem o intensywnie żółtej barwie z dużą czerwoną plamą przy końcu żuchwy. Płaszcz stalowoszary, pozbawiony odcienia niebieskawego, przynajmniej o odcień ciemniejszy od barwy wierzchu ciała przebywających w bezpośrednim sąsiedztwie mew srebrzystych (odcień szarości oceniano wielokrotnie pod różnym kątem padania światła). Wygląd końców skrzydeł zaobserwowany w terenie i potwierdzony na fotografiach przedstawiał się następująco: w locie czerń na końcach lotek I rzędu zajmowała znacznie większą część skrzydeł niż u mew srebrzystych, około 1/3 części dłoniowej. Przy końcu skrajnej lotki występowała podłużna biała plama sięgająca prawie do końca lotki, tylko sam jej koniec czarny. Na drugiej lotce I rzędu tylko mała owalna plamka przed końcem pióra. Czerń sięgała do 7. lotki, gdzie zaznaczał się niewielki czarny półksiężyc (ustalono to precyzyjnie po analizie fotografii). Ciemne końce skrzydeł tworzyły dużą plamę również od spodu skrzydeł, nieco mniej rozległą niż z wierzchu, ale wyraźnie większą niż u mew srebrzystych. Nogi jaskrawożółte wraz ze stopami. Tęczówka jasnożółta, obrączka powiekowa jaskra-

woczerwona. Zestaw cech tych ptaków wskazuje na śródziemnomorski podgatunek mewy białogłowej *Larus cachinnans michahellis*, co zostało potwierdzone przez Komisję Faunistyczną (KF 5340).

W czasie ponownej kontroli 14 VI 98. wszystkie mewy srebrzyste wraz z podrośniętymi młodymi opuściły już wyspy lęgowe i przebywały w pobliżu. Na wyspie pozostała tylko silnie zaniepokojona para mew białogłowych, której gwałtowne ataki na obserwatorów wskazywały na obecność młodych. Po krótkich poszukiwaniach odnaleziono w roślinności zielnej jedno pisklę w wieku około 10 dni. W porównaniu do piskląt mew srebrzystych było ono bardziej popielato ubarwione, z mniejszą ilością brunatnych plamek. W pobliżu znajdowało się opuszczone już gniazdo z jednym nie wykultym jajem. Wykonano dokumentację fotograficzną zarówno ptaków dorosłych, jak i pisklęcia.

Niniejsze stwierdzenie dokumentuje pierwszą kolonię mew srebrzystych na Śląsku. Pojawienie się w tym regionie kolonii mew srebrzystej było od dawna oczekiwane, wobec postępującej kolonizacji wnętrza kraju przez ten gatunek. Najbliższe Śląska stanowiska lęgowe znajdowały się dotychczas w rezerwacie Słońsk (Jermaczek i in. 1995) i na Zb. Jeziorsko (Janiszewski i in., w druku).

Natomiast stwierdzenie gniazdowania mewy białogłowej z formy *L. c. michahellis* jest pierwszym udokumentowanym przypadkiem w kraju. Od około połowy lat 70. populacja tej formy zaczęła szybko wzrastać i stopniowo rozprzestrzeniać się z basenu Morza Śródziemnego na północ do wnętrza kontynentu europejskiego zasiedlając stopniowo Francję, Szwajcarię, Austrię i południowe Niemcy (Hagemeyer i Blair 1987; Snow i Perrins 1998). Najbliżej polskich granic gniazduje na Węgrzech, gdzie forma ta pojawia się licznie i regularnie głównie latem i jesienią. Pierwsze legi odnotowano w 1988 r., a ostatnio znane są już cztery stanowiska, podczas gdy forma *L. c. cachinnans* jest zdecydowanie mniej liczna, a pierwsze jej lęg stwierdzono dopiero w 1996 r. (Magyar i in. 1998).

LITERATURA

- Hagemeyer W.G.J., Blair M.J. 1997. The EBCC Atlas of European breeding Birds. T & AD Poyser.
- Janiszewski T., Włodarczyk R., Bargiel R., Grzybek J., Kaliński A., Lesner B., Mielczarek S., w druku. Awifauna zbiornika Jeziorsko. Not. Orn.
- Jermaczek A., Czałga T., Jermaczek D., Krzyśków T., Rudawski W., Stańko R. 1995. Ptaki Ziemi Lubuskiej: monografia faunistyczna. Wyd. Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin.
- Magyar G., Hadarics T., Waliczky Z., Schmidt A., Nagy T., Bankovics A. 1998. Nomenclator Avium Hungariae. Magyarorszag Madarainak Nevjegyzeke. Budapest – Szeged.
- Snow D.W., Perrins C.M. 1998. The Birds of Western Palearctic. Concise Edition. Oxford University Press.

**The first colony of the Herring Gull *Larus argentatus*
and the Yellow-legged Gull *Larus cachinnans* in Silesia**

On 25th May 1998 five Herring Gull breeding pairs with nests were found at Mietkow Reservoir. A sixth pair with a chick showed the features of *michahellis* form of the Yellow-legged Gull. It is the first colony of Herring Gulls on Silesia recorded and the first well documented breeding case of *michahellis* in Poland, accepted by the Avifaunistic Commission.

Andrzej Pola, Robert Rybarczyk, Tadeusz Stawarczyk